Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0521U100028

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-01-2021

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Матвєєва Світлана Анатоліївна

2. Matvieieva Svitlana A.

Кваліфікація: к.філол.н., 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 10.02.17

Назва наукової спеціальності: Порівняльно-історичне і типологічне мовознавство

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Шифр наукової спеціальності: 10.02.21

Назва наукової спеціальності: Структурна, прикладна та математична лінгвістика

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 18-12-2020

Спеціальність за освітою: Російська мова, література та англійська мова. Переклад.

Місце роботи здобувача: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 02125295

Місцезнаходження: вул. Пирогова, 9, м. Київ, 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.053.26

Повне найменування юридичної особи: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 02125295

Місцезнаходження: вул. Пирогова, 9, м. Київ, 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

Код за ЄДРПОУ: 02125295

Місцезнаходження: вул. Пирогова, 9, м. Київ, 01601, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 16.31, 16.20

Тема дисертації:

1. Лінгвістична реконструкція когнітивної терміноструктури REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ в англо-українському корпусі юридичних текстів

2. Linguistic Reconstruction of Cognitive Terminological Structure REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ in the English-Ukrainian legal corpus

Реферат/анотація:

1. У дисертації розроблено компаративно-корпусну процедуру лінгвістичної реконструкції когнітивної терміноструктури REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ в юридичному дискурсі англійської та української мов. Уведено до наукового обігу термін “когнітивна терміноструктура” на позначення одиниці свідомості, у якій сконцентровано фрагмент професійної картини світу та яка має вербальну реалізацію у вигляді термінів. Систематизовано законодавчі тексти та розроблено їх жанрово-стильову класифікацію, засновану на ознаках сфери обслуговування, жанрів текстів і типу правового документа. Здійснено лексикографічну і фреймову реконструкцію когнітивної терміноструктури REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ в англійській та українській мовах; проведено семантикодистрибутивну, тезаурусну та перекладацьку верифікацію вербалізаторів когнітивної

терміноструктури REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ в англо-українському корпусі юридичних текстів з узагальненням результатів у генералізованих моделях причинно-наслідкової семантики термінів: ‘CAUSES : REFUGEE : EFFECTS’ та ‘ПРИЧИНИ : БІЖЕНЕЦЬ : НАСЛІДКИ’. Установлено закономірності й відмінності у відображенні когнітивної терміноструктури REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ у свідомості носіїв англійської та української мов.

2. The thesis is focused on a linguistic reconstruction of the cognitive terminological structure REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ in the English-Ukrainian legal corpus. The thesis offers a new comparative and corpus approach to the terminology, within the framework of which a methodological basis was developed for performing linguistic reconstruction of the cognitive terminological structure of a legal term in various languages (English and Ukrainian) using methods of comparative-historical, structural, cognitive, corpus and contrastive linguistics. The term ‘cognitive terminological structure’ is introduced to define a unit of consciousness in which a fragment of the professional worldview is concentrated and which has a verbal realization in the form of terms. The cognitive terminological structure of the legal discourse REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ is characterized by the dynamism of its nature, manifested in the cognitiveverbal specificity of the legal terms, which represent a fragment of the legal worldview. The absence of a material unit and a high level of abstraction of cognitive processes created the need for the development of reconstruction (lexicographic and frame-based) techniques with the subsequent interpretation of individual cognitive structures in order to maximize the structuring of the specialist’s mental space. Linguistic reconstruction of the cognitive terminological structure REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ in English and Ukrainian legal discourse through the procedure of lexicographic and frame-based modelling results in the generalized models of cause-and-effect semantics: ‘CAUSES: REFUGEE : EFFECTS’ and ‘ПРИЧИНИ : БІЖЕНЕЦЬ : НАСЛІДКИ’. Observation of the names of the cognitive terminological structure REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ made it possible to identify a common Proto-Indo-European basis – a root *bheug- meaning ‘to run, flee, seek refuge’, which through the Latin lexeme fugere meaning ‘to flee’ leads to the units of modern English (*bheug- □ fugere □ fugitive, centrifugal, refuge) and through the Proto-Slavic verbal root *beg- *bēg- *bōg- leads to the units of the modern Ukrainian language (*bheug- □ *beg- *bēg- *bōg- □ біг, бігти, біженець). These results give grounds to speak of common mental roots and purposeful cognitive motivation for the formation of its conceptual base with subsequent transformation into the cognitive terminological structure. The lexemes refugee and біженець are specific lexical units of the English and Ukrainian languages, inherited from the IndoEuropean language, which have gone through an evolutionary path on their own linguistic soil and have cognates in many modern languages. The modern lexicographic model of the cognitive terminological structure REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ is represented through modelling of cause-and-effect relationships that arise from the legal actions of legal entities and reflect the interdependence of actions and circumstances and their legal results. The deep cause-andeffect relationships of the semantics of the studied terms are identified through the scheme ‘TO BE PERSECUTED □ TO FLEE, LEAVE □ TO GET ASYLUM’, which is reflected in the developed models ‘REFUGEE : CAUSES’ / ‘БІЖЕНЕЦЬ : ПРИЧИНИ’ and ‘REFUGEE : EFFECTS’ / ‘БІЖЕНЕЦЬ : НАСЛІДКИ’, which in turn are summarized in the generalized models of cause-and-effect semantics ‘CAUSES : REFUGEE : EFFECTS’ and ‘ПРИЧИНИ : БІЖЕНЕЦЬ : НАСЛІДКИ’. This corpus is an experimental source for the extraction and analysis of linguistic units within this study. The semantic space of discrete terminological units refugee and біженець is structured in the form of a basic actional frame: “SOMEONE-agent □ through stimulus (causes) □ acts / does something □ has effects”, which demonstrates the presence of common features in the conceptual fractal structure. As a result of the analysis, 3 conceptual features (‘causes’, ‘effects’, ‘legal status’) of the main verbalizers of the cognitive terminological structure REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ were identified, which form its basis in the minds of native speakers of the English and Ukrainian languages confirming the general ideas of native speakers of the both languages on the content of the main terminological nominations of the cognitive structure REFUGEE / БІЖЕНЕЦЬ. The paper formulates institutional features and requirements for the creation of an English-Ukrainian parallel corpus of legal texts, contains the proposed structure of the corpus text metadata card, and offers the developed genre and style based classification of legal texts. This classification considers the characteristics of the service sector (official style, legal substyle), the type of a legal document / act (regulatory, individual legal, and interpretative legal), the genre of the text (for each type of legal acts) and takes into account complex linguistic and legal hierarchical classification criteria for the

texts.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зернецька Алла Анатоліївна
2. Zernetska Alla A.

Кваліфікація: д.філол.н., 10.02.02, 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Зернецька Алла Анатоліївна
2. Zernetska Alla A.

Кваліфікація: д.філол.н., 10.02.02, 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єрмоленко Сергій Семенович
2. Yermolenko Serhii S.

Кваліфікація: д. філол. н., 10.02.15

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Славова Людмила Леонардівна
2. Slavova Liudmyla Leonardivna

Кваліфікація: д.філол.н., 10.02.17

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Корольова Алла Валер’янівна

2. Korolova Alla Valerianivna

Кваліфікація: д.філол.н., 10.02.01, 10.02.02

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Леміш Наталія Євгенівна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Леміш Наталія Євгенівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	
Реєстратор	
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Т.А.